

ΔΩΡΙΧΗ ΡΟΔΩΠΙΣ ⁽¹⁾

ἡμετέρα ἡρώς Δωρίχη ἐγεννήθη ἐν τῇ ψυχρᾷ καὶ τραχείᾳ Θράκῃ, ἀφ' ἧς νεωτάτῃ ὑπὸ φοινίκων ναυτίλων ἀρπαγεῖσα ἤχθη εἰς Σάμον, ἐνθα εὔρε φιλοξενίαν παρὰ τῷ πλουσίῳ Ἰάδμῳ τῷ Ἡφαιστοπόλιδι, παρ' ᾧ ὑπηρετεῖ ὡς δούλῃ. Εἰς τὸν αὐτὸν οἶκον ὑπηρετεῖ, πρὶν ἔτι ἀπελευθερωθῇ, καὶ ὁ διάσημος ἡθογράφος καὶ μυθογράφος, γνωστὸς δ' ἐπὶ τῇ ἀσχημίᾳ, τραυλότητι καὶ κυφότητι αὐτοῦ, Αἴσωπος, ὅστις ἐπὶ τῇ θεᾷ τοιοῦτου θησαυροῦ ἠσθάνθη τὰ στήθη αὐτοῦ παλλόμενα καὶ τὴν καρδίαν του διατρυπωμένην ὑπὸ τῶν βελῶν τοῦ υἱοῦ τῆς Ἀφροδίτης. Συνυπηρετῶν καὶ καθημερινῶς ἀντιμέτωπος ὁ Αἴσωπος κατῴρθωσε χάριν τῶν θελγῆτρων τῆς συνομιλίας του νὰ τὴν σαγηνεύσῃ, καὶ πρῶτος αὐτός, ἃν καὶ κυφὸς καὶ ἄσχημος, ν' ἀπολαύσῃ αὐτῆς. Βλέπετε αἱ γυναῖκες εἶναι ἰδιότροποι, ἐν ᾧ δὲ πολλάκις ἀπορρίπτουσι τὸν ἔρωτα ὠραίων ἀνδρῶν καὶ πλουσίων, ἀλλὰ μὴ ἐπὶ εὐφυΐᾳ διακρινομένων, εὐκολώτατα ἑαυτὰς καὶ τὰ θέλγητρα αὐτῶν παραδίδουσιν εἰς ἀσχημους καὶ κυφούς, εὐφυεῖς ὅμως. Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου παρθέτομεν τὰ περὶ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Μητροκλέους Ἰππαρχίας, ἣτις πολλοὺς πλουσίους καὶ ἰσχυροὺς ἀπορρίψασα μνηστῆρας, ἐνυμφεῦθη τὸν κυνικὸν φιλόσοφον Κράτην, τὸν «θυρεπανόικτην» ἐκεῖνον τὸν γνωστὸν τοῦ Διογένοους μαθητὴν,

(1) Περὶ Ῥοδώπιδος, βλ. τὴν τοῦ Γ. Ἑβερς Ἱστορικὴν μυθιστορίαν «Ἡ Αἰγυπτία βασιλόποις.»

ὅστις παραιτηθεὶς τῆς περιουσίας αὐτοῦ, καὶ ὁρμήσας πρὸς τὴν ἀγορὰν ἐφώνει μεγαλοφώνως «ὁ Κράτης ἀπελευθεροῦ τὸν Κράτητα». Ἡ Ἱππαρχία ἰδοῦσα αὐτὸν περιερχόμενον τὰς ἀγυιάς τῆς πόλεως γυμνὸν σχεδόν, τὸν ἐρωτεύθη, ἀμέσως δ' ἦλθε πρὸς συνάντησιν, καὶ τῷ ἐξέθηκε τὸν σκοπὸν τῆς. Ὁ Κράτης ἀντὶ ἀπαντήσεως τῇ ἔδειξε τὴν ῥάχιν αὐτοῦ· εἶχε μεταξὺ τῶν δύο ὤμων μέγαν ὕδον. Θέσας χαμαὶ τὴν ῥάβδον, τὴν πῆραν καὶ τὸν τετριμμένον μανδύαν αὐτοῦ : Ἰδοὺ ἡ περιουσία μου εἶπε, καὶ ἰδοὺ ἐγώ· σκέφθητι, ὅπως μὴ μετανόησης βραδύτερον. Ἡ νεᾶνις ἀπεκρίθη ὅτι ἐσκέφθη ὠρίμως, ὅτι καὶ οὐδαμοῦ ἡδύνατο νὰ εὕρῃ πλουσιώτερον καὶ ὠραιότερον σύζυγον, ὅτι δ' ἡδύνατο νὰ ὁδηγήσῃ αὐτὴν ὅπου ἤθελε. Ὁ φιλόσοφος ἔφερεν αὐτὴν εἰς τὸ μᾶλλον συχναζόμενον μέρος, εἰς τὴν Στοάν, ἐκεῖ δὲ πρὸ τοῦ πλήθους καὶ ἐν πλήρει ἡμέρᾳ, κατεκλίθη παρ' αὐτῇ. Εὐτυχῶς διήρχετο ἐκεῖθεν ὁ Ζήνων, ὅστις ἐκβαλὼν τὸν μανδύαν του, ἐκάλυψεν αὐτοὺς, ὅπως ἀποκρύψῃ ἀπὸ τοῦ πλήθους τοὺς ἄλλοκοτούς τοῦ διδασκάλου τοῦ Κράτητος ἀρραβῶνας.

Ἡ Σάμος ἡ πρὸς ἀποκατάστασιν ὑπὸ τῆς Δωρίχης ἐκλεχθεῖσα ἦτο ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων τοῦ ἐλληνικοῦ ἀρχιπελάγους νήσων. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἦσαν εὐφυεῖς, φιλότεχνοι καὶ φίλεργοι· ἡ εὐφορία καὶ εὐκρασία αὐτῆς ὑπὸ πάντων ἐξυμνοῦντο, τὰ δὲ προϊόντα αὐτῆς ποικίλα καὶ πανταχοῦ περιζήτητα· τοιαύτη δ' ἦτο ἡ παραγωγικότης αὐτῆς, ὥστε ὁ Μένανδρος εἶπε ὅτι καὶ «ὀρνίθων φέρει γάλα». Εἰς τὴν νῆσον λοιπὸν ταύτην ἡ εὐφυὴς θρᾷσσα ἐγκατεστάθη, ἐλπίζουσα ὅτι ἕνεκα τοῦ κάλλους αὐτῆς, — διότι ἐγνώριζε φαίνεται ὅτι ἦτο ὠραία — ταχέως θὰ προώδευε, γιγνομένη παλλακὴς πλουσίου τινὸς Σαμίου.

Καὶ δὲν ἠπατήθη εἰς τὰς προσδοκίας τῆς. Ὁ κύριος αὐτῆς ὁ Ἰάδμων, ἕνεκα τῆς ζυλοτυπίας τῆς συζύγου του, ἐπώλησε αὐτὴν εἰς Ἐάνθον τινά, ὅτις ἕνεκα τῶν ἐμπορικῶν αὐτοῦ μετὰ τῆς Αἰγύπτου σχέσεων, μετέβη εἰς Ναύκρατιν, παραλαβὼν καὶ ταύτην ὅπως ἡδύνη αὐτόν. Ἡ Ναύκρατις ἦτο ἐκ τῶν ἐμπορικωτάτων τῆς Αἰγύπτου πόλεων, ἰδρυθεῖσα τὸ 550 π. Χ. ὑπὸ Μιλησίων καὶ εἰς μεγάλην πολιτικὴν καὶ

ἐμπορικὴν ἐξίκετο λαμπρότητα ἐπὶ Ἀμάσιος. Οἱ ἐν αὐτῇ ἐμπορευόμενοι Ἕλληνες πολλῶν ἀπέλαυνον πλεονεκτημάτων, διότι πλὴν τῶν παρεχομένων αὐτοῖς ἐμπορικῶν εὐκολιῶν, καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν διώριζον καὶ εἰδικούς ἐπὶ τοῦ ἐμπορίου τῶν ὑπαλλήλους εἶχον, καὶ ἐλευθέρως τὰ τῆς θρησκείας αὐτῶν ἐξήσκουν· ἐφημίζετο δὲ διὰ τὰ κεραμεῖα αὐτῆς καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν ἐξ ἀνθέων στεφάνων.

Ἡ Δωρίχη φθάσασα εἰς Ναύκρατιν πολλοὺς προσείλκυσε τοῦ κάλλους καὶ τῆς ζωηρότητος αὐτῆς ἕνεκα θιασώτας, διὰ δὲ τὴν ροδίνην αὐτῆς ὄψιν ἐκλήθη Ῥοδῶπις. Ἐπιδοθεῖσα εἰς τὸν ἐταιρικὸν βίον, ἄδρῶς ὑπὸ τῶν νεανιῶν τῆς Ναυκρατίας ἐπληρώνετο, ὅπως παράσχη αὐτοῖς ἔστω καὶ ἐπὶ μικρὸν τὸ πάγκαλον αὐτῆς σῶμα, τῇ συναινέσει ἐννοεῖται καὶ τοῦ Θεάνθου, ὅστις, φαίνεται, μετεῖχε τῶν κερδῶν. Ὁ οἶκος αὐτῆς ἦτο μεγαλοπρεπέστατος, οἱ δὲ φίλοι καὶ αὐτὸς ἔτι ὁ βασιλεὺς ἐπροθυμοποιοῦντο εἰς τὴν τῶν ἐξόδων καταβολήν, διότι, καθὰ λέγουσι, ὁ τότε βασιλεύων ἐν Αἰγύπτῳ Ἀμασις τρωθεὶς ὑπὸ τοῦ κάλλους καὶ θελχθεὶς ἐκ τῆς εὐφυίας τῆς, μεγάλως ἠνύοει καὶ πολλὰ φιλοφρονήματα παρέσχεν αὐτῇ, ὅπως δὲ νῦν, οὕτω καὶ τότε, τὸ σμῆνος ἐκεῖνο τῶν ἐραστῶν ἀπεδιώκετο, ἅφ' οὗ ἔδαπάνη τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, ἄλλοι δ' εὐδαιμονέστεροι τὰς θέσεις αὐτῶν κατελάβανον.

Ὁ Στράβων διηγεῖται τὸ ἐξῆς περὶ αὐτῆς ἀνέκδοτον. Μεταβάσῃ ὅπως λουσθῇ παρέδωκε τὰ ἐνδύματά της εἰς τινα τῶν θεραπαινίδων. Ἀετὸς ὅμως ἀρπάσας ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς δούλης τὸ ἐν τῶν ὑποδημάτων αὐτῆς ἔφερε τοῦτο εἰς Μέμφιν. Ὁ βασιλεὺς Ἀμασις ἐκάθητο εἰς τὸ ὑπαίθρον ἀποδίδων τὴν δικαιοσύνην, ὅτε ὁ αἰετὸς ἀφῆκε τὸ ὑπόδημα νὰ καταπέσῃ ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ βασιλέως, ὅστις ἐκ τοῦ ρυθμοῦ τοῦ ὑποδήματος, καὶ τοῦ παραδόξου τοῦ πράγματος, περιέπεμψεν ἀνὰ πᾶσιν τὴν χώραν ὅπως ἀνεύρῃ τίς ἢ τοῦτο φέρουσα. Δὲν ἐνθυμίζει τοῦτο τὸ παρχμῦθι τῆς Σταχτοπούτας;

Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει ὅτι τινὲς τῶν Ἑλλήνων λέγουσι ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Μυκερίνου, — τοῦ ἀνοσίου ἐκείνου πατρὸς ὅστις ἠράσθη τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ καὶ μεθ' ἧς συνεγίνετο ἀκούσης, καὶ ἣν κρεμασθεῖσαν ἐκ τῆς λύπης, ἔθαψεν ἐντὸς ἐπὶ τούτῳ κατασκευασθείσης ξυλίνης ἐξωθεν δὲ κεχυ-

σωμένης ἀγελάδος — ἐγερθεῖσα πυραμὶς κατεσκευάσθη ὑπὸ τῆς Ῥοδῶπιδος. Ἀναιρῶν ὅμως τὰ ὑπ' αὐτῶν λεγόμενα λέγει ὅτι ναὶ μὲν «ἐπαφρόδιτος γενομένη» πολλὰ «ἐκτήσατο χρήματα» οὐχὶ ὅμως τόσα ὅπως ἰδίᾳ δαπάνῃ προβῇ εἰς ἀνέγερσιν πυραμίδος, δι' ἣν ἀπητοῦντο «ταλάντων χιλιάδες ἀναρίθμητοι» πρὸς δὲ ὅτι ἡ Ῥοδῶπις δὲν ἤκμασε ἐπὶ Μυκερίνου ἀλλ' ἐπὶ Ἀμάσιος, προσθέτει δέ, ὅτι ἡ Ῥοδῶπις «ἐπεθύμησε μνημῆιον ἐωυτῆς ἐν τῇ Ἑλλάδι καταλιπέσθαι», μνημεῖον τοιοῦτον οὐ ὅμοιον οὐδεὶς ἐφαντάσθη πρότερον καὶ οὐ ὅμοιον νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἐν τῷ ἐν Δελφοῖς ναῷ, ὅπου ἤθελε ν' ἀφιέρωσιν τοῦτο. Ἐκ τῆς δεκάτης λοιπὸν τῆς περιουσίας αὐτῆς κατεσκεύασε πλείστους σιδηροῦς ὀβελοὺς χρησιμεύοντας πρὸς ἐψησιν τῶν βοῶν, οὓς καὶ ἀφιέρωσεν εἰς τὸν ναόν· οἱ ὀβελοὶ οὗτοι ἐσώζοντο ἔτι ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἡροδότου σεσωρευμένοι ὅπισθεν τοῦ βωμοῦ τὸν ὁποῖον ἀφιέρωσαν οἱ Χῆοι, καὶ ἀντικρὺ τοῦ ναοῦ.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καθ' ἣν ἡ Ῥοδῶπις εὕρισκετο εἰς τὸ κατακόρυφον τῆς δόξης αὐτῆς, ἀφίκετο εἰς Ναύκρατιν ὁ ἀδελφὸς τῆς διασήμευ Λεσβίας ποιητρίας, Χάραξος, χάριν ἐμπορίας. Ἀκούσας περὶ τοῦ κάλλους καὶ τῶν ἀπειρῶν κατακτήσεων τῆς θράσσης ἐταίρας, νέος δὲ ὢν καὶ περίεργος, ἀπεφάσισε καὶ αὐτὸς νὰ γευθῇ τῶν θελγῆτρων αὐτῆς. Τοσοῦτον ὅμως ὑπὸ τοῦ κάλλους καὶ τῆς εὐφυίας αὐτῆς ἐθέλχθη, ὥστε μέγα χρηματικὸν ποσὸν πρὸς ἐξαγορὰν αὐτῆς ἐπλήρωσε τῷ Ξάνθῳ, δὲν παρῆλθε δὲ πολὺς χρόνος, καὶ ὁ νεαρὸς Μυτιληναῖος ἤγετο καὶ ἐφέρετο ὑπ' αὐτῆς, ὡς ἄκακον ἀρνίον φερόμενον πρὸς σφαγίαςιν. Πιεζόμενος ὅπως ἐπανακάμψῃ εἰς Λέσβον, παρέλαβε καὶ ταύτην, καὶ ἐντὸς ὀλίγου χρόνου πᾶσαν τὴν ἑαυτοῦ περιουσίαν μετ' αὐτῆς κατηνάλωσεν.

Ἡ Λέσβος ἐφημίζετο διὰ τε τὴν ἀκολασίαν καὶ τὸ κάλλος τῶν γυναικῶν αὐτῆς, ὅπερ ἐξύμνησεν ὁ Ὅμηρος.

Λεσβίδας, ἧς, ὅτε Λέσβον ἐϋκτιμένην ἔλεν αὐτός,
ἐξελόμην, ἧς κάλλει ἐνίκων φύλα γυναικῶν (Ἰλ. Γ', 129-130).

περὶ δὲ τῆς ἀκολασίας αὐτῶν μαρτυρεῖ ἡ παροιμιακὴ ἔκφρασις «λεσδιάζειν» σημάινουσα τὸ αἰσχροῦργεῖν παρὰ φύσιν.

Φαίνεται ὅμως ὅτι τὸ κάλλος τῆς Ῥοδώπιδος ἐπεσκίασε τὸ τῶν Λεσβίων γυναικῶν, ἡ δ' ἀκολασία αὐτῆς ἦτο πολὺ ὑπερτέρα τῆς τῶν Λεσβίδων.

Ἡ Δαμοφίλη, ἡ Κυρινῶ, ἡ Ἀνακτορία, ἡ Τελεσίππη, ἡ Μεγάρα, ἡ Γογγύλη, ἡ Ἡρώ, ἡ Μνασιδίκη, ἡ Βαυκίς, ἡ Ἀνδρομέδα, ἡ Ἡριννα, πᾶσαι μαθήτριάι καὶ φίλαι τῆς Σαπφούς ἐξηλοτύπουν αὐτήν, ἡ δὲ Σαπφῶ οὐχὶ ἐκ ζηλοτυπίας, ἀλλ' ἐξ ὀργῆς πρὸς τὸν ἀδελφόν, τὸν καθ' ὁλοκληρίαν χάριν τῆς Ῥοδώπιδος σπαταλήσαντα τὴν περιουσίαν του, καὶ πρὸ πάσης τῆς Λέσβου ἀπρεπῶς καὶ σκανδαλωδῶς μετ' αὐτῆς συζῶντος, ἐξεδήλωσε τὴν ἀγανάκτησίν της ἐν πολλοῖς ποιήμασιν, ἐξ ὧν οὐδὲν ἀτυχῶς διεσώθη, ἐν οἷς ὅμως ἀπηθανάτισε τὸ κάλλος τῆς Δωρίχης, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἐξῆς ἐπίγραμμα τοῦ ποιητοῦ Ποσειδίου :

Δωρίχα ὅστέα μὲν σὰ πάλαι κοιμήσατο δεσμῶν
χαίτης, ἦτε μύρων ἔμπνοος ἀμπεχόνῃ
ἦποτε τὸν χαρίεντα περιστέλλουσα Χάραξον
σύγχρους ὀρθρινῶν ἤψαο κισσυσθίων.
Σαπφῶ, σαὶ δὲ μένουσι φίλης ἔτι καὶ μενέουσιν
ᾠδῆς αἱ λευκαὶ φθεγγόμεναι σελίδες
σὺνομα σὸν μακαριστόν, ὃ Ναύκρατις ᾧδε φυλάξει
ἔστ' ἂν ἔχῃ Νείλου ναῦς ἔφαλος τενάγῃ.

Ἐν Ἀθήναις, Ἰούλιος τοῦ 1834.

ΑΛ. Μ. ΚΑΡΑΛΗΣ

Σ Κ Ε Ψ Ε Ι Σ

Εἶνε μεθαμινὴ ἡ λύπη, ὅταν δὲν ἀγαπῶμεν ἐκεῖνον, ὅστις μᾶς τὴν προξενεῖ.

* *

Ὑπάρχουν ἄνθρωποι ἱκανοὶ νὰ αἰσθανθοῦν εὐγνώμοσύνην· ἀλλὰ δυστυχῶς ποτὲ ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους ὑποχρεόνομεν.